

Nr 70.

Ankom till Riksdagens kansli den 19 april 1910 kl. 8 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående revision af lagen om enskilda vägar på landet.

(2:a A.)

Uti en inom Andra kammaren väckt motion, nr 168, som hänvisats till jordbruksutskottets förberedande behandling, har herr *Olof Olsson* i *Kullenbergstorp* hemställt, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida, efter skedd utredning, ändringar och tillägg i lagen om enskilda vägar på landet den 5 juli 1907 borde ske, äfvensom att Kungl. Maj:t måtte för Riksdagen framlägga de förslag, hvartill detta öfvervägande kan föranleda.

Till stöd för sin framställning har motionären anført följande:

»Sedan numera vägdelning, i enlighet med bestämmelserna i lagen om allmänna vägar, har ägt rum inom de flesta väghållningsdistrikt, har bland landtmännen uppstått den frågan: Hvad skola vi göra med de vägar, som ej ingått som allmänna? Många af dessa vägar, åtminstone i Skåne, förmedla lika mycket allmän trafik som åtskilliga af de vägar, hvilka in-tagits som allmänna. Dessa enskilda vägar kunna ej nedläggas eller stängas för allmän trafik, utan att synnerligen stora hinder och olägenheter uppstå. Lagen om enskilda vägar å landet, den 5 juli 1907, reglerar nog underhållet af vägar, som blott äro eller begagnas som enskilda, men man har helt förbisett, att å många af dessa vägar framgår allmän trafik i

stor omfattning. Enligt lagen kan ju knappast underhåll åläggas andra fastigheter än de, som äro belägna vid vägen eller begagna den som ständigt utfartsväg. Dock finnas vägar, hvilka ej ingått som allmänna, hvarest den allmänna trafiken är minst fem till tio gånger större än de fastigheters trafik, som lagligen äro skyldiga att underhålla vägen. Emedan lagen om allmänna vägar kan tolkas så olika, hafva stora ojämnheter uppstått vid intagande af allmänna vägar, dels inom olika väghållningsdistrikt och dels inom samma distrikt. Detta har gjort, att många byar och enskilda fastigheter blifvit, vid delning af allmänna vägar, helt fria från underhåll af enskilda vägar, andra byar finnas, hvarest underhållet af enskilda vägar är lika stort, ja, blifvit större än förut. Detta har gjort, att man sökt utjämna underhållingsskyldigheten af enskilda vägar å samtliga jordbruksfastigheter inom kommunen. Ett sådant försök till utjämning har nästan alltid strandat på att en eller några fastighetsägare eller innehafvare vägrat gå in på något dylikt. I saknad af lag i ämnet har orättvisan ej kunnat afhjälpas. Man har påstått, att de jordbruksfastigheter som låge långt från allmän väg, inköpts till lägre pris än de, som ligga vid allmän väg, hvadan ingen orättvisa ägde rum. Detta påstående faller på det faktum, att vid nya vägdelningen det mången gång varit en ren lyckträff, om en enskild väg ingått som allmän eller ej, så ojämnheten eller orättvisan i förhållandena på detta område nog ej kunna bortresoneras. Att man äfven vid tillkomsten af lagen om enskilda vägar ansett, att någon utjämning af underhållet bort ske, synes däraf, att utskottet, som behandlat lagförslaget, insatt i detsamma en paragraf af innehåll, att kommun skulle äga rätt att bidra till byggande och underhåll af enskild väg. Denna paragraf antogs af Andra kammaren, men afslogs af Första kammaren och uteslöts vid sammanjämningen af beslutet. Rättighet för kommun att besluta om bidrag till underhåll af enskild väg vore nog olämpligt, emedan de, som bidra med endast penningar till vägunderhållet, ej böra betungas med sådant mera än till allmänna vägar. Ett sådant beslut kunde också tänkas gå alltför långt i ensidig riktning.

Till åstadkommande af utjämning och lättnad för de af underhåll af enskilda vägar mest betungade böra i en kommun, enligt min åsikt, endast de fastighetsinnehafvare, som utgöra vägunderhåll in natura, å allmänna vägar bidra. Detta bidrag bör utgå af statens bidrag till väghållningsskyldige in natura inom kommunen. Den högsta andel af statsbidraget, som får utgå som bidrag till enskilda vägars byggande och underhåll, bör fastslås i lagen samt bör ej få öfverskrida 40 %. Beslut om sådant bidrag

bör fattas å vägstämma inom kommunen. Kommunalstämmans ordförande bör utlysa och hålla sådan vägstämma, hvarvid endast de inom kommunen, som utgöra underhåll in natura å allmänna vägar, äga talan och rösträtt. För besluts fattande om bidrag till enskild vägs underhåll bör stadgas så kvalificerad majoritet, att af de närvarande erfordras minst, att $\frac{2}{3}$ af antalet äfvensom representeradt vägfyrktal biträda beslutet. Är så kvalificerad majoritet för besluts fattande föreskrifvet, kunna endast beslut om bidrag fattas, då verkliga, grundade skäl därtill förefinnas, men å andra sidan ej en eller ett par personer genom envishet och egennyttia förhindra ett skäligt beslut. Det är tydligt, att förändringar och tillägg i lagen om enskilda vägar enligt detta förslag ej skada de kommuner, där de till äfventyrs ej behöfvas, men för kommuner, där de behöfvas och gifvetvis komma att tillämpas, vore de af oskattbart värde, dels för utjämningen af vägbördan och dels för att på laglig väg undanröja ett ständigt tvistefrö.

Att inpassa de ändringar och tillägg i lagen om enskilda vägar, som erfordras för realiserandet af detta förslag, kan ej utföras af en enskild motionär, inses lätt, utan får frågan härom hänskjutas till Kungl. Maj:t för utredning och förslag. Jag har härmed angifvit de hufvudsakliga ändringar och tillägg i lagen om enskilda vägar, som jag anser erforderliga, men gifvetvis behöfs nog äfven en eller annan smärre detalj tilläggas, för att lagen skall verka för sitt afsedda ändamål.»

Motionärens anmärkningar mot lagen den 5 juli 1907 om enskilda vägar på landet synas hufvudsakligen härleda sig från de rådande förhållandena beträffande underhållet af starkt trafikerade sådana vägar. I afseende härå vill utskottet erinra, att man icke, såsom motionären antagit, vid tillkomsten af nämnda lag, förbisett, att å många af dessa vägar framginge allmän trafik i stor omfattning. För sådant fall äro nämligen stadganden gifna i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet med däri sedermera gjorda ändringar. I § 41 af denna lag föreskrifves nämligen att, vid vägdelningsförrättning, till handläggning skall företagas, bland andra, frågan om bestämmande af de vägar, hvilka skola såsom allmänna anses. I § 4 af samma lag meddelas närmare föreskrifter angående förfarandet, när fråga uppstår om förändring af redan befintlig väg till bygdeväg eller landsväg. Dessa lagrum afse tydligen att afhjälpa det af motionären åsyftade missförhållande, att för den allmänna samfärdseln behöfliga vägar underhållas af en eller ett fåtal enskilda. Sant är visserligen, att det understundom kan visa sig

Utskottet.

svårt att få enskild väg indelad till allmänt underhåll, äfven när billigheten synes kräfva detta. Då emellertid stadgandena härom, såsom redan nämnts, återfinnas i lagen om väghållningsbesvärets utgörande på landet, torde, därest lagstiftningen skall tillgripas för de uppgifna missförhållandenas afhjälpande, en revision af lagen om enskilda vägar i alla händelser icke vara på sin plats.

På grund af hvad sålunda sagts och då sådan erfarenhet om nämnda lags verkningar i olika afseenden under den korta tid, lagen funnits till, ej kunnat vinnas, att en revision af lagen kan däraf föränledas, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 19 april 1910.

På jordbruksutskottets vägnar:

THEODOR ODELBERG.

Det skulle här antecknas, att herrar *D. Persson* och grefve *R. G. Hamilton* icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
